

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 3. oktobra 2019 - Leto XXIX, št. 40

stran 2

SVOJO ŽIVLENJE NE RAVNAMO VSIGDAR MI: KONČNI CILJ JE LÜBEZEN

»ŽELIM PRIBLIŽATI SLOVENIJO PORABCEM IN PORABJE SLOVENCEM«
stran 3

ROMANJE V SV. JURAJ NA BREGU NA ROVAČKOM
stran 6-7

IZ MERIKE SMO DOBILI PAKE
«stran 8

Osmo oblejtnica svetlobnega križa v Sakalauvcaj

SWOJO ŽIVLENJE NE RAVNAMO VSIGDAR MI: KONČNI CILJ JE LÜBEZEN

24. septembra, na osmo oblejtnico svetlobnega križa v Sakalauvcaj, se je zbralo skurok telko vernikov, kak 2011. leta, gda so gorposvečali križ, steri bedi nad tau malo slovensko

je gospaud škof tisti keden že drgauč biu v naši vasnicaj, vej je pa v nedelo bila birma na Gorenjom Seniki, v torek smo ga pa leko pozdravili v Sakalauvcaj. Župnik Tóth je

baukšo prihodnost meli, zatok, če leko, pomagajmo.

24. september je den püšpeka sv. Gellérta, zatok je škof Székely v svoji pridigi gučo o njegvom žitki. Sv. Gellért se je naraudo v Benetkaj (Velence) kauli 980. leta. Tak je vövidlo, ka dejte, steroga so krstili na menje György, ne ostane živo, zatok so ga stariške odnesli v benediktinski klošter pa so obečali, če ga molitev baratov ozdravi, ga tam njajo, naj slüži Baugi. Tak je tö bilau, gda je gorzraso, je grato opat (apát) kloštra. Po trej lejtaj je dojpravo pa se je pripravlo v Sveto deželo, gde so njegovga očo bujli. Med payoutov so doživeli brodolom, maurdje nji je pri gnešnjom Poreči na süjo vrglo. Tam v benediktinskom klauštri ga je Gaudentius, opat iz Pannonhalme, nagučo, naj pride na Vogrsko, gde je velka potrejba po dobri župnikaj. Tak je te na Vogrskom grato školnik sv. Imrena, krau Števan je njemi zavüpo svoj najvejši kinč, svojoga sina.

Kak je gospaud püšpek pravo, svojo življenje ne ravnamo vsigdar mi, vej pa sv. Gellért, steri je tau ime gorvzeu zavolo poštenja do svojga očo, je barat, menih grato nej po svoji vauli, za tau so se odlaučili njegovi stariške. Sto je titi v Sveto deželo, do ta je nej prišo, dapa, kak je sam gorpišo, najšo go je na Vogrskom.

Če se prepistimo boži milosti, vsigdar pridemo do cilja, končni cilj je nej nika drugo kak lübezen, je pravo gospud škof, leko, ka nej včasín, direktno, dapa na konci gvüšno. Tau je raztomačo na peldi drejv. V gauški so rasle tri drejve, prva bi rada gratala ladica za zlat pa srebro, ka bi v njej shranjevali kinče. Druga bi rada bila najvejši sodački šift na svejti, na njem bi se vozili velki sodački prejdnji, tretja je stejla, ka naj se iz nje napravi velki-velki

štijo za zastavo. Dapa nej se je tak zgodilo. Iz prve drejve so napravili djaslice, iz nji je živina gejla, iz druge so napravili

življenje dau Zveliçar sveta. Gospaud škof je več talov svete meše darüvo v slovenskom geziki, škoda, ka je zbor ništrne

Sveto mešo je darüvo sombotelski škof dr. János Székely

vesnico. Prišli so vernicke nej samo iz domanje vesi, liki iz sausedni slovenski vasnic ranč tak, dapa bili so iz Varaša pa

tapravo, ka mo ofer dali v sklad Mindszenty, steroga je škof ustvauro nej dugo nazaj, ka bi pomago tistim, steri bi se

Voilina Lurdske Marije

ešče od bole daleč. Šator, postavljeni na livadi pri križi, se je napuno, gda je procesija vernikov, stera je vodo sombotelski škof János Székely, spejvajoč prihajala po križnoj pauti, stera vodi do križa. S števanovskim pa seničkim zborom je škof vküper spejvo, pri rečaj si je pomago s slovensko pesmarico Poslušajte, vsi lüdje.

Pred začetkom meše, stero je slüžo sam škof, somaševala sta varaški pa senički župnik Imre Bodorkos pa Tibor Tóth, je vernike pa gospauda püšpeka pozdravo domanji župnik, steri se je radüvo, ka

mogauče tadale včili (pa leko, ka bi župniki gratali), samo njine držine nejmajo telko maudoša, ka bi svoje mlajše dali vönavčiti. Škof Székely se je zahvalo za velikodüšnost, na njegovi socialni čüt kaže pel-da tö, stero je v zahvali pravo. Pred božičnimi svetki je prej gorpoisko v Somboteli več držin, stera težko živejo, najbola se ga je doteknilo, gda je prišo k držini, gde je v ednoj sobi živelo 6 lidi, mati oče pa štirge mlajši. Nejsa meli nej kaupance, nej wc-na, samo eno pipo (csap) za vodau. Kak je pravo, tej mlajši so tö vrejdni, ka bi

Šator so napunili verniki, steri so prišli iz cejluga Porabja

mali čunakli, v sterom so ribičke ribe lovili, iz tretje so na-

tale liturgije spejvo madžarski. Malo čüdno se je čülo.

Pred blagoslovom je gospaud püšpek gorposvečo votlino Lurdske Marije, ki so jo izoblikovali na poti do svetlobnega križa, za njau so prispevali domanji vernicke tö.

Po konci meše se je županja Valerija Rogan zahvalila vsejm, steri so v kakšikoli formi pomagali, ka se je ta lejpa oblejtnica organizirala. Vse vernike je pozvala na agape v kulturni dom.

Župnik Tibor Tóth je vözdigno

Svetlobni križ se zdiga nad vesnicov

Domanji župnik Tibor Tóth se je zahvalo püšpeki za sveto mešo. Za njim varaški župnik Imre Bodorkós

pravili leseni križ. Dapa njina želja se je dunk spunila. V jasllice so na sveti večer polaužili najvejši kinč na svejti, novorojeno dejte, Jezusa, v čunaklini se je vozo najvejši ribič lidi, Jezuš Kristuš, na križi je za nas

tau tö, ka vsigdar srečo mamoz vrejmenom, eške na nobeni oblejtnici je nej dež išo, za tau se tö leko zahvalimo križi, steri skrb ma Sakalauvce.

Marijana Sukič

Foto: L.R. Horváth, M. Sukič

»Želim približati Slovenijo Porabcem in Porabje Slovincem«

V naši prejšnji številki ste lahko prebrali, da je novoimenovana generalna konzulka RS v Monoštru *Metka Lajnsček* nedavno priredila predstavitveni sprejem na svojem novem službenem mestu. Pred dogodkom smo se z njo pogovarjali o najpomembnejših nalogah, izzivih na področju gospodarstva, vprašanju mladih in kulturnem poslanstvu.

- Gospa generalna konzulka, že nekaj let opravljate diplomatsko službo na Madžarskem in ste se med tem srečevali tudi s Porabskimi Slovenci. Kakšna je vaša podoba o Porabju na začetku mandata v Monoštru?

»Res je, pet let sem delala na Veleposlaništvu Republike Slovenije v Budimpešti kot namestnica veleposlanika, v tem času je bila moja naloga tudi spremljanje položaja Porabskih Slovincov. Pogosto sem prihajala v te kraje, spoznavala ljudi, se srečevala in pogovarjala z njimi. Porabski melos je bil zame domač že od prej, saj sem rojena Prekmurka, torej vedela sem, kam prihajam. Po drugi strani pa je res, da je podoba Porabja, če jo gledaš od zunaj, drugačna kot pa je, ko se z razmerami srečuješ vsak dan na terenu. Z optimizmom me navdaja, da so Porabski Slovenci kot majhna skupnost izjemno aktivni - delujejo pevski zbori, folklorne in gledališke skupine -, torej so dejavni pri ohranjanju slovenske kulture in porabskih običajev. Prebujajo se tudi mladi in to me zelo veseli. Izzivov pa se zavedamo vsi, zlasti na področju zagotavljanja gospodarske osnove tukajšnji slovenski skupnosti in še posebej mladim generacijam oziroma pri ohranjanju maternega jezika. Tukajšnje manjšinske organizacije - med njimi Zveza Slovincov na Madžarskem, Državna slovenska samouprava in zagovornica Slovincov v madžarskem Parlamentu - imajo ambiciozne načrte, nagovarjajo pripadnike manjšine, uspešno vodijo dialog z madžarskimi in slovenskimi sogovorniki. Pri tem jim želim tudi sama pomagati, da se z izzivi soočamo skupaj. Moram tudi pohvaliti entuziazem posameznikov, ki so gonilna sila tukajšnjega dogajanja, v prihodnjem obdobju želim delovati skupaj z njimi.«

- Načeli ste kar nekaj tem, oglejmo si nekatere podrobneje. Vaš predhodnik si je zavzelo prizadeval za prihod slovenskega kapitala v Porabje oziroma tesnejše gospodarsko sodelovanje med obema državama. Boste se tudi vi posvetili tem vprašanjem?

»Krepitev gospodarskega sodelovanja bo tudi moja prioriteta, saj je to nenazadnje pomembno tudi za prihodnost mladih generacij na tem območju oziroma za krepitev njihove narodne zavesti. Če bo v Porabju več slovenskih investicij, bo to lahko tudi pozitivna motivacija za učenje slovenskega jezika. Tukaj še orjemo ledino, obstaja pa interes. Na poslovnem forumu letos spomladi v Moravskih Toplicah, ki smo ga organizirali skupaj z Generalnim konzulatom v Lendavi in pristojnimi gospodarskimi zbornicami z obeh strani, se je potrdil interes slovenskih in madžarskih podjetij za krepitev po-

slovnih vezi. V tej smeri moramo nadaljevati. Smo na dobri poti, da v monoštrsko industrijsko cono pripeljemo prvo slovensko investicijo. Za to si bom tudi sama po svojih najboljših močeh prizadevala.

Generalna konzulka Metka Lajnsček

Slovenska podjetja so tukaj dobrodošla, če vidijo interes za vlaganje na tem obmejnem območju. Mi jim bomo pri tem pomagali in odpirali vrata.«

- Nova službena mesta, ki predpostavljajo znanje slovenskega jezika, lahko znatno prispevajo h krepitvi identitete mladih Porabskih Slovincov.

»Jaz si najprej želim, da bi se mladi Porabci v večji meri vključevali v delovanje manjšinskih organizacij. Od njih je namreč odvisna prihodnost slovenstva na tem območju. Če mladim ne bomo privzgojili zavedanja o narodni pripadnosti, če ne bodo poznali slovenske kulture, če se ne bodo naučili jezika, bodo Slovenci tukaj izumrli. Po drugi strani je po mojem mnenju tudi za mlade Porabce koristno, da poznajo svoje korenine, da vedo, od kod prihajajo in kdo so njihovi predniki. Naučijo naj se slovenski jezik, ki je sicer jezik majhnega naroda, toda večjezičnost je dandanes velika prednost: več jezikov znaš, več veljaš. V današnjem globalnem svetu, ko je z razvojem sodobne komunikacijske tehnologije svet postal majhna vas, se lahko mladi zelo hitro in mimogrede naučijo angleški jezik ali katerega od drugih svetovnih jezikov. In če se ob tem naučijo še slovenski jezik, je lahko to njihova prednost, ki jo lahko uspešno vnovčijo na svoji nadaljnji poklicni, karierni poti. Če imajo koga v družini, ki govori slovensko - dedke, babice, starše -, naj s svojimi vnuki ali otroki govori v domačem slovenskem narečju. Naj jim pomaga, da pridobijo osnove slovenskega jezika, ki jih lahko kasneje nadgrajujejo v šoli. Tako bodo mimogrede dvojezični.«

- Je torej vaša pglavitna naloga skrb za Sloven-

ce na Madžarskem?

»Primarna skrb Generalnega konzulata je nudenje opore in pomoči tukajšnji slovenski skupnosti, prioriteta pa je zagotovo tudi gospodarsko sodelovanje. Čezmejno sodelovanje je uspešno potekalo že doslej, v okviru programa Evropskega teritorialnega sodelovanja. Poudarjam, da je ta program prinesel velike koristi obmejnemu prebivalstvu in je poleg razvoja gospodarstva, turizma in kmetijstva pripomogel tudi k medsebojnemu povezovanju prebivalcev med obema rekama Muro in Rabo oziroma tudi širše. Pokrajini sta bili predolgo ločeni in zaradi oddaljenosti od centrov tudi prikrajšani za marsikatero priložnost. Nadalje želim tukaj v čim večji meri predstavljati slovensko kulturo, znanost in šport. Slovenci imamo izjemne ustvarjalce, pisatelje, pesnike, slikarje, kiparje, znanstvenike in športnike, ki jih je vredno tukaj predstaviti. Prizadevala si bom za večjo promocijo Porabja v Sloveniji, torej ozaveščanje Slovincov o tem, da živijo rojaki tudi na tem območju. Porabje je zelo blizu, ampak za večino Slovincov pravzaprav zelo daleč. Želim približati Slovenijo in njene naravne lepote Porabcem. Pa ne samo njim, temveč tudi prebivalstvu na širšem obmejnem območju v Železni in Zalski županiji. To je pomembno zaradi boljšega medsebojnega poznavanja obeh sosednjih narodov, krepitve dobrososedskih odnosov in nenazadnje razvoja turizma.«

- Kakšen odnos želite vzpostaviti z madžarskimi in slovenskimi sogovorniki oziroma predstavniki narodnostne skupnosti?

»Opravila sem že prve pogovore na lokalni ravni. S predstavniki manjšinskih organizacij smo analizirali stanje in ugotavljali možnosti za sodelovanje v prihodnosti. Z njimi želim imeti pristno in odprto sodelovanje. Prizadevala si bom za dialog in partnerske odnose z madžarskimi sogovorniki, medtem pa računam na nadaljnjo podporo in razumevanje Slovenije. Zlasti na ključnih področjih, kot sta zagotavljanje gospodarske osnove tukajšnjim Slovincem in ohranjanje maternega jezika, potrebujemo podporo obeh držav. Pomembno je, da se obe državi še naprej zavedata svoje odgovornosti in zavež do obeh obmejnih narodnosti in da še naprej v dialogu, na podlagi reciprocitete in v skladu s podpisanim meddržavnim sporazumom dogovarjata odprta vprašanja.«

- Med pogovorom ste omenili, naj se stari starši s svojimi vnuki pogovarjajo »po domače«. Tudi sami ste govorka našega skupnega prekmursko/porabskega narečja.

»Ge mo se po domanje pogučavala s Porabskimi Slovenci, kak do zdaj. Vseposedik, kama do me paузvali, mo rada šla. Ge bi rada čula, ka lidžé mislijo, kakšo pomauč nücajo, ka majo v glavej, ka bi radi, ka mi sküper delamo. In moje dveri do na šürko oprejte ...«

-dm-

foto: K. Holec

PREKMURJE

Slovenska fantazija

Nej dolgo toga nazaj smo v naši novinaj predstavili drva-

ra in picopeka Martina Žókša iz Kovačevca. On je pred dnevi ške z dvema picopekoma, Samom Hercegom in Willyjom Klančičom Farmaržanom, zastaupo Slovenijo na 18. svetovnem prvenstvu, stero je bilo v Neaplji v Italiji. Med več kak 40 ekipami iz cejloga svejta so bili slovenski picopeki trno dobri, drūgi, tak ka so domau prinesli srebrne medalje. Gvnila je ekipa iz Tajvana, za Slovenijo so na tretjo mesto prišli Rovati, za njimi pa so bile ekipe iz Srbije, Portugalske in Argentine. Favoriti Italijani so bili komaj sedmi.

V Kovačevcaj, v Okrepčevalnici pri Cimeštru, gé Martin Žókš peče svoje pice, so slovenski ekipi pripravili lejpi sprejem. Na njega je prišla tüdi gračka županja Cvetka Ficko. Bilou je dosta veseldja, pa tüdi kakša skunza sreče je stekla po lici. Srebrni Slovenci so vöovadili, ka so si medaljo priborili s pico, steroj so dali ime Slovenska fantazija. Napravljena je z »goričkim« testom (recept nam je Martin Žókš že vöovado), gor na njega pa se denejo: prekmurska šunka, kranjska klobasa, tikvino seme in mocarela. Pouleg »drvarske« pice, s stero je Žókš lani grato slovenski državni prvak, do v Okrepčevalnici pri Cimeštru po nauvom gostom ponūjali tüdi Slovensko fantazijo, stero do leko koštavali tüdi tisti, steri odijo na pice v soboško krčmo Trta Grill, gé pice peče Samo Herceg.

Silva Eöry

Gledališki zadvečerek v Števanovci

IGRALCI SO NAS SPRAVILI V DOBRO VOLAU

22. septembra je Slovenska samouprava Števanovci organizirala gledališki zadvečerek, na steroga je pozvala več skupin. Zavolo toga, ka

Gledališki družina Nindrik-indrik se zavali za aplavz

je skupina iz Slovenije nej mogla priti, je predsednica samouprave Agica Holec pozdravila samo dve domani, porabski skupini: Gledališko družino Nindrik-indrik ZSM iz Varaša pa števanovske Vesele pajdaše ZSM.

Igralci so na odri meli že pripravljeno sceno za prvo igro, stero so nutpokazali člani Gledališke družine Nindrik-indrik (Klara Fodor, Marijana Fodor, Marijana Kovač, Micka Bajzek, Feri Bajzek in Feri Meggyes). Šaula za penzioniste nam pokaže, kak ščejo penzioniste navčiti, ka bi zdravo živali, ka bi zdravo geli, se gibali, nej pili alkohola ... Že od začetka se vidi, ka s tejmami lidami nika nej vredi, dapa zgodba se te najbole zasüče, gda zvejmo, ka so tau lidgé, steri so po-bejgnili iz špitale, gde so je zdravili zavolo toga, ka so alkoholiki bili. Igro je napiso pa notnavčo Milivoj Miki Roš. Igra se je odvijala tekoče, igralci so dobro odšpilali svoje vloge, gučali razmejno, na glas.

Druga igra, stero so zašpilali Veseli pajdaši iz Števanovca, se tö v špitalaj godi. Staro gospau pripelajo v špitale, dapa vsakšomi je samo napauti, medicinske sestre prekli-

njajo, ka go morajo vlačiti, eške vodau nej neščejo dati. Dapa ona si vözbodi, ka vse, ka ima – gauške, njive, ram pa pejnaze – dá prejk-

spisati na špitale. Po istini nema nika, dapa sestre tau ne vejo. Skačejo kaulek njé, kak kaulek kakše kralice ... Nej baja, če trbej štirikrat,

Klara in Babi Fodor

petkrat čizme züti pa obüti, če trbej obed znauva segrejeti, postelo preoblečiti itd. Istina, ka v smejšni formi, dapa v ništrni prizoraj (jelenet) rejsan vidimo gnešnje

vogrsko realnost, stera je nej tak smejšna, kak je bila igra Števanovčanov (Marija Kosar, Szöszi, Berta Orban, Iluš Dončec, Aniko Kovač, Iren Svetec). Tekst je napiso Laci Kovač, steri je v Pečarovcaj za tau besedilo, kak za najbaukšo besedilo, da ubo nagrado. Klari pa Babi deta na mejsec, je biu naslov skeča, s sterim se je skončo te zadvečerek. Absurdna situacija (nin v prihodnosti), v Ljubljani ščejo enoga samoga čleka poslati na mejsec, za tau iščejo pri-

Števanovski Veseli pajdaši na odri

tehnika odpovej, se pobonta. Naša prihodnost, pokazana na smejšno formo? Dodatna vrejdnost skeča je, ka obej igralki špilata dobro, izenačeno, dobro zavadata karakter, steroga špilata. Skupinam se je zavalila predsednica Zveze Slovencev Andrea Kovács, Slovenska zveza je bila soorganizatorka programa. Škoda, ka je dvorana nej puna bila (tisto nedelo je bila birma), dapa tistim, steri so prišli, je gvüšno nej žau bilau.

Marijana Sukič
Foto: M. Sukič,
L.R. Horváth

25 let društva

V monoštrski gledališki dvorani so se z razstavo in kulturnim programom spomnili na 25-letnico ustanovitve Društva upokojenih pedagogov in njihovih prijateljev.

Zsuzsa Schreiner, predsednica društva, je v slavnostnem

nagovoru izpostavila, da društvo podpira učence s posebnimi potrebami, jim organizira programe in izlete. Ima zgledne stike z ostalimi civilnimi organizacijami v mestu. Njihovo delo je priznala Zveza društev upokojencev Madžar-

ske, častno diplomo jim je predala predsednica ZDUM Györgyi Németh Jankovics. Za njihovo delo se je zahvalila tudi občina Monošter, v njenem imenu je zahvalno listino izročil predsednici župan Gábor Huszár.

L.R.H.

Pripovejst o žabi

Gnauk je živela edna grofica. Mejla je eden lepi grad pa veuki grünt cuj, depa bila je čistak sama, brezi možá. Stariške so ji že davnik spomrli. Če rejsan je bila grofica, go je nej bilau sram delati. Sama je küjala, sama je nosila vodau ino drva kalala. Sama je dogila ino polagala krave, ojdla je na njivo travo žet.

En den je grofica žela komanco na njivi, gda koli pa je vrezala s kosicov, je tam bila edna mala zelena žaba. Tak je grofica nika nej mogla požeti, vej je pa nej stejla raniti malo stvarino. Dvakrat go je odnesla daleč vkraj, depa za en malo je bila žaba pá pod kosicov. Grofica je čemereno vkrajdjala škér, primlila zeleno stvarino ino go odnesla trikrat tak daleč, kak liki go je odnesla prvo pa drügo paut.

»Tü boj!« gi je pravla. »Gda, š pa mlade mejla, škém tvoja veška baba biti.«

Tam je njala žabo ino pá odšla žet. Zdaj je leko žela ino požela je zavolé komance za maro, vej go je pa žaba več nej čemerila.

Minaulo je sedem lejt ino grofica je pá žela travo na njivi. Nimo njé se je pripele eden gospaud v črnem kočüji. Naravnán je biu v zeleni gvant ino emo edno redečo šapko na glavej. Gda je zagledno grofico na njivi, je stavo svoje konje, staupo s kočüja k grofici ino gi tak začno gučati:

»Spunite svojo oblübo, štero ste dali pred sedmimi lejtami!«

»Kakšo oblübo? Ge nika ne ponim ...«

»Pred sedmimi lejtami ste ednoj maloj žabi obečali, ka te njena veška baba, gda de mlade mejla. Nazajponite?«

»Ponim ... Ka pa te?«

»Žaba má sedem mladi ino zdaj sem prišo po vas, ka te njena veška baba.«

Grofici je cejlak kmično gratalo pred očami. Gospaud v zelenom gvanti ino z redečov šapkov na glavej - šteri je biu sam vrag, žaba pa njegva

melu, če rejsan so nej nosili žito v mlin. Testau je bilau z vrnjoga svetá, gde majo ženske šegau gučati, gda jim testau z rauk spadne: »Idi k

žena - pa je prijó grofico pod pazdjov, go odpelo k kočüji in go gorposado. Un pa je drapno z bičom po konjaj ino so že leteli dale kak spiš. Grofica je nika nej vidla, vej gi je pa vrag pogled vkrajvzeu. Kaulivrat je tulo divdji vihér, tak je grofica čüla pa čütila tö nika nej.

Vozila sta se pod zemlaup tri dni pa tri noči. Štrti den sta se pripelala v pekeu ino eške samo tam je grofica leko oči oprla. Na ednom zapüščenom mesti je stala vrajža palača - pravi pekeu. Grofica je staupila v grad ino tam zaglednila sedem mladi žab ino med njimi edno staro, štero je pred sedmimi lejtami vidla na njivi. Vsikša mala žaba je mejla nikšo škér v rokej: vilco, žlico, naužic, sekéro, talejr, kijauko pa börkle.

Gda so male žabe zaglednile grofico, so se gi lepau poklonile. Stara žaba pa gi je velejla, aj dé pogače mejsit ino pečt, depa zapovödala gi je, aj vzeme za vsakšo pogačo samo edno žlico testá. Toga so v pekli vsikdar zavolé

vragi!« Želenje se vertinjam spuni, tak majo v pékli vsikdar zavolé testá.

Grofica je odišla pogače pečt, depa mesto edne žlice je vsikdar donk dve žlici testá vzela. Tak je spekla sploj dosta pogač.

Sedem dni je mogla grofica ostati v pékli. Gda pa bi se smela povrnauti na vrnji svejt, gi je stara žaba tak pravla: »Moj mauž de ti sto plačati za tau, ka si bila veška baba mojoj deci. Ponüjo de ti peneze, kelko ,š stejla, depa ti je ne smejš vzeti. Prosi samo tiste dvaje lače, štere viséjo tam na klini. Če se ne 'š njala dojzgučati, dobiš lače, če rejsan de je žmetno dau. Oprvin de ti dau, depa nazaj de sto vzeti. Zatok zdaj dobro poslüšaj, ka ti povejm. Dvaje lače si daj v förtok, šteroga moreš dobro k sebi stisniti. Moj mauž pride za tebov s takšim vihérom, ka do se drejve podérale ino z ramov streje dojletele. Ti samo krepko stiskaj k sebi förtok, ka aj ti vöter tá ne odnesé lače. Gda prideš do prve konauple, doj si leži na zem-

lau ino vihér gorenja. Tak napravi pa de vse v redi!«

Tau je tanačivala vragá žena grofici, gda je njeni mauž nej biu doma.

Na večer se je mauž povrno domau ino pito grofico za plačo, ka je bila veška baba njegvim mlajšam.

»Ka škéš za lon, ka si jim bila veška baba?«

»Tiste dvaje lače, štere tam na klini visijo.«

»Tau nej, tau pa nej! Dam ti pa edno tretjino drvenke penez!«

»Ge želejm samo tiste dvaje lače, štere tam na klini visijo.«

»Nej, nej! Raj ti dam pau drvenke zlata!«

»Ge škém samo tiste lače ino nika drügoga!«

»Cejlo drvenko zlata ti dam mesto tisti lač!«

Vrag je gorprišo, ka ne more dojzgučati grofico, zatok gi je čemereno dau tiste lače. Grofica je je dala v förtok, slobaud vzela ino taodišla. Nej pa je bila eške daleč, gda je grato takši vihér, ka so se trle drejve ino poderale streje z ramov. Grofica si je dobro zamerkala reči od vragá žene ino je krepko stiskavala förtok k sebi, ka aj bi gi vöter nej taodneso lače v njem.

Gda je prišla do prve konauple, je dojlegla na zemlaup ino vihér je gorenjo. Vrag je zdaj več nej emo mauči nad njauv ino se je s strašanjskim ördjanjom odpravo nazaj v svojo kraljestvo.

Grofica pa je bila na pauti eške sedem lejt, te pa je končno prišla v svojo domovino, na svoj grad. Tam je djala dvaje lače na sto ino gledaj! - Zletejla sta dva bejliva golau-ba skaus okno prauti nébi. Bila sta oča pa mati grofice, šteriva sta do tistoga mau v pékli trpela.

Na domanjó rečj obrno: -dm-
Ilustracija: -mkm-

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Železnožupanijska nagrada Prima

Letos že 15. paut dajo prejk 5. oktobra v Kermedini najvejšo županijsko nagrado Prima. Iskanje kandidatov se že na začetki leta začne s tejm, ka institucije, podjetniki, občine predloge pošilajo za kandidate za nagrado Prima v deseti kategorij. Potejn VOSZ (Državna zveza podjetnikov) ima 12-člansko predsedstvo pa v majuši po kategorijaj tajno iz 2 do 4 kandidatov vöodabare enoga. Sledkar, letos je tau 10. septembra bilau, v Kószegi občni zbor vöodabere nagrajence za železnožupanijsko nagrado Prima.

Dapa tau, ka sto so nagrajenci, se ne vej cejlak do podelitve nagrad, zato ka se urne dolazaprejo pa samo en den pred podelitvijov se odprejo. Tričlanska komisija cejlak do podelitve nagrad nikoma ne ovadi vö imena nagrajencov. Zavolo tauga, ka se samo tam zvej, sto dobi nagrado, na vsakšo ime, ka je v urni, se vönapiše priznanje, dapa samo tisti leko prejkvzemajo, steri so zmagali. Letos ranč tak kak dotejga mau vsakši nagrajenec en-en miliaun forintov dobi k priznanji. Balázs Racker, podjetnik z Dolenjoga Senika, je letos med tistimi, steroga ime je znautra v urni, pa če se posreči kak podjetnik, leko ka on baude nagrajenec. Družina Racker se že od sredine 19. stoletja ukvarja s kovaško obrtjo, dva brata Balázs pa Csaba sta že sedma generacija. Rabacska d. o. o. sta leta 1998 ustanovila in s tejn ohranila družinsko dediščino v novi in moderni obliki.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Stična mladih 2019

Zavod Katoliška mladina in Slovenska škofovska konferenca sta pri samostanu v Stični pripravila celodnevno 38. narodno srečanje katoliške mladine Stična mladih 2019. Po podatkih prirediteljev so vsebinsko izhodišče za letošnje stiško srečanje povzeli po papeževi poslanici, ki jo je ta napisal ob letošnjem svetovnem dnevu mladih v Panami, z omenjenim geslom pa želijo mlade spodbuditi, »naj imajo odprto srce za božji glas«. V Stični se vsako leto zbere več tisoč mladih. Priprava in izvedba letošnjega srečanja sta delo več kot 150 prostovoljcev. Tem sta se pridružila še Zbor Stične mladine, ki šteje 55 članov, in širša tehnična ekipa z 20 prostovoljci. Letošnje srečanje je tako skupaj pripravilo približno 250 mladih.

Osrednji dogodek je bila maša, ki jo je letos daroval mariborski nadškof Alojzij Cvikel. Mlade je nagovoril s pridigo, v kateri je poudaril, da je Stična mladih priložnost za vsakoletno srečanje, nabiranje novih spodbud in moči, prav tako pa z njo raste Cerkev, ki prav z mladimi dobiva mlajši obraz, poln življenja in optimizma. Mlade je spodbudil, naj sprejmejo odločitve in jih ne prelagajo iz leta v leto. Popoldne se je mladim pridružil in jih nagovoril tudi predsednik Pahor. Spodbudil jih je, naj bodo pogumni, vztrajni, edinstveni v svoji osebnosti in pazijo drug na drugega. Približno 5.000 mladih sta pozdravila voditelja Polona Mežnar in Rok Škrlep, nato pa so lahko izbirali med udeležbo na treh različnih programih, ki so jih naslovili Vnemi me, Nauči me in Opogumi me.

Stično mladih so obiskali tudi slovenski škofje in predstavniki drugih krščanskih cerkva. Pripravili so tudi tržnico s predstavitenimi stojnicami organizacij, gibanj in redovnih skupnosti. Srečanje Stična mladih z izjemo leta 1999, ko je Slovenijo obiskal papež Janez Pavel II., poteka neprekinjeno od leta 1981.

»O, Marija, naša mati, mi smo k tebi prišli ...« Den Blajžene Device Marije je velki krščanski svetek, steroga vsakšno leto 8. septembra držijo ali na nedelo po tistim. Po legendi se je Marija na te den rodila v Jeruzalemi paulek jezera Bethesda. Po drugi legendi so v Jeruzalemi na te den gorposvečali edno cerkev, gde se je Marija rodila. Pri nas zovemo te svetek za »malo mešo«.

En keden po maloj meši smo šli člani Društva porabski slovenski pensionistov na romanje v Sv. Juraj (Jurij) na Bregu pod vodstvom vikarja za narodnosti soboške škofije Franca Režonje.

Pelali smo se z dvoma posebnima busoma. Med pautjov so na buse staučili tudi naši slovenski padaške iz Rogašovec, v Razkrižji so se nam pridružili msgr. Franc Režonja, tak nas je bilau 49. Gospaud Režonja so nas toplo pozdravili, želeli nam, aj mamu lejo romanje, našo paut naj pomaga in spreva ja B.D.Marija. Pripovedjali so nam od vesi Štrigova, stera je po drugi svetovni bojni čista hrvaška gratala, nejslovenski meš meti ali se v šauli slovenski včiti. Leta 1994 so nazaj dobili svoje pravice, od tistoga mau leko pá nücajo slovensko rejč.

Naš največji cilj romanja je bila slovenska sveta meša v Sv. Juraji na Bregu. Cerkev so zozidali med leti 1702 in 1750 v spomin püšpeka, po sterom je kraj tö daubo svoje ime. Vsigdar je znano prauškarsko mesto bilau, vsakšo leto dosta romarov pride k njim na Marijin den.

Naša sveta meša se je začnila v devetoj vöri, mešüvali so gospaud Franc Režonja z dvöma rovačkima dühovnikoma. Pozdravili so porabske slovenske romarje pa vse tiste, steri so prišli k meši. V pridgi so povedali, ka so srečni tisti, steri nosijo Marijino ime, sterim so stariške zavedno dali tau ime. Vsakši narod ima Marijo,

Romanje v Sv. Juraj na Bregu na Rovačko

samo go ovak zovejo. Marija nam pokaže paut do Kristuša. Prosili so nas, aj stariške vodimo svoje mlajše k Baugi, aj poštüjejo Boga in nebeško

dali, ka so cerkav leta 2008 obnovili. Te se je velka nesreča zgodila, tören se je porüšo pa je gor na oltar spadno. Na mesto oltara je velki küp cigla

v 11. vöri začnila s procesijo. Mešo je slüžo novomešnik z 10 dühovniki. K meši je tak dosta romarov prišlo, ka so notri v cerkvi ranč mesta nej

Porabski romarje v cerkvi Sv. Jurina na Bregu

mater. Radi so pa tadale prosijo, aj odimo k slovenskim mešam, naj ohranimo svoj jezik, našo vöro pa tradicijo.

Pri meši je spejvo pevski zbor

biu. Pred nesrečov vnoči se je tak čülo, kak če bi zvonavi »jaukali«. Na srečo je cerkev prazna bila, gda se je tau zgodilo. Oltar so lepau nazaj

meli, zvüna na vrti so sejdlji na stolicaj.

Na procesiji je najnaprej üšo novomešnik, za njim dühovniki, za njimi so pa dekle v nošaj nesle kip (szobor) Marije. V cerkvi je vse grmelo od spejvanja zbora pa romarov. Tau je bilau čudovito doživetje.

Novomešnik Dario Levanič se je zahvalo Baugi, ka leko slüži vernikom. Na konci meše smo šli kauli oltara pa spejvali Marijine pesmi.

Obadvej sveti meši sta bili nam za duhovno hrano, dobili smo nauve energije. Po meši smo vsi romarje dobili obed v športni dvorani.

Potistim smo se pelali v Čakovec (Csáktornya), gde smo si pogledali dve cerkvi pa grad Nikole Zrinskega. Gospaud Franc Režonja so nam pokazali varaš. Pejški smo šli prejk parka do grada, v sterom je Međumurski muzej, v sterom spoznamo držino Zrinski tö. Nikola Zrinski (Zrínyi Miklós) je biu pesnik pa vojskovodja, v gradi je napiso ep Szigeti veszedelem.

Baug plati gospaudi Režonji,

Pri slovenski meši je spejvo pevski zbor društva

našoga društva, Vera Gašpar, stera vodi zbor, ji je dosta lejpi Marijini pesmi navčila, vidlo se je, ka so dosta probali pa se fejst pripravljali na tau prauško. Hvala Veri, brezi nji bi naša prauška nej tak lejpa bila.

Po slovenski meši smo se pred oltarom vküp slikali, v spomin na romanje. Domanji dühovnik so nam pripovej-

zozidali, samo na kejpaj se leko pogledne, kak je vse vöglevalo, gda je nesreča bila. Trno simpatični dühovnik so se nam zahvalili, ka smo k njim prišli na romanje. Klara Fodor, naša predsednica, se njim je tö zavalila in ji pozvala k nam v Monošter k slovenski meši. Po pogostitvi (agape) smo meli prosti cajt do začetka rovačke meše, stera se je

IZ MERIKE SMO DOBILI PAKE

Ana Sukič v Slovenskoj vesi živejo, dapa doma, gde je gorrasla na Gorenjom Seniki, so je tak zvali ka Lazarni.

Kak v Porabji tak v Prekmurji go dobro poznajo, najbola še iz tisti časov, gda je v Korpičovi bandi spejvala. Zdaj sama žive v ednom lepom malom rami, gde puno rauž cvete na dvorišči.

Gda so kejpje vō iz sobe prinesli, sto je puni grato, ranč sem nej znau, gde aj vcujstanem, na sterom tali je začnem gledati. Eden den bi nej dojšo, če bi je vse prejk sto pogledniti, zavolo tauga sem samo najstarejše kejpje začno prebirati.

Tetica Anuška, kelko vas je bilau doma v držini na Gorenjom Seniki?

»Nas je malo bilau, samo dvej sestere pa oča, zato ka je

obed opravili, te smo se že znauva pripravljali k večernici (litanije), stera je vsigdar v pau dvej vōri bila. Mi smo

Ana Sukič med prebiranjem stari kejpov

z Janezovoga brga radi odli, zato ka gospaud Kühar so sploj lepau molili, tiste so še taše prave večernice bile. Potistim pa kak mlade deklina smo šle gorik v Ciffersko krčmau, gde smo vküper sejdle

on je, na žalost, mladi nogau zgübo. Një so nej presili, aj dejo v tau sodačijo, oni so sami od sebe šli, zato ka so mislili, ka do baukši žitek meli. Te na kejpji je v Rusuško prišo v ujetništvo pa sploj dosta lejt je nej prišo nazaj, samo sledkar, da je več sploj niške nej mislo.«

- Sto je té na tom starom kejpji?

»Tau je moja mati na kejpji, ona je v Avstriji slüžila pa tam so té kejpj redli. Tau tak videti, ka tašoga modernoga kejpja tistoga reda na Vogrskom nej bilau. Te kejpj, gde je oča gor, te je vejn s parvice (osebne izkaznice) dolavzet, č e se dobro spomnim. Gda smo se mi sé v Slovensko

ves spakivali, te sem ge vse kaj tašo vküppaubrala, samo dosta sem nej najšla, dapa od staroga dejdeka še zato mam en kejpj.«

- Vaš oča so ka delali?

»On je konja emo, foringaš je biu, v cejlom življenji se je s konjami spravlo, še žrebca smo meli. Na Janošovom brejgi je bila edna krčma, on je ta iz Zalaegerszega večkrat vino vozo s kaulami pa on je te za tau tō vsigdar vino daubo. Tak znaš foringaške pigejo pa moj oča je tō piu, tau je sveta parvica. Če bi mi taše čedne konje nej meli, te bi oča večkrat nej domau prišo, gda se je napiu, zato ka konji so sami od sebe vsigdar domau najšli.«

- Mati so se tašoga reda dosta čemerili, nej?

»Tak znaš, kak je tau prvin bilau, ženske je doma dosta rejči nej mejla, sploj ka so oni taprišli na tisto gazdijo, gde je oča biu doma, tau je vsepovsedik tak bilau.«

- Na več kejpaj sem vido, kak lejpi gvant mate.

»Mi smo v tejm srečo meli, ka iz Merike smo dosta pakov dobili, zato ka oča emo tam tetice. Ena mejla tašo bauto, ka so gvantanje pa blago odavali, ena pa mejla tašo bauto, ka je gesti odavala. Zavolo tauga smo mi srečni

Zdavanjska kejpja, ednoga je prej pofarbo Miška Ropoš, samo on se več ne spaumni

bili, zato ka smo vsigdar velke pake dobivali iz Merike. Gda so nam kakšno blago poslali, te smo mi s tistoga vsigdar gvant dali zašiti. Gnauk je fejest smejšno bilau,

kak bi tisto grizli.«

- Na ednom kejpji so niši muzikanti dolavzeti, sto so tau?

»Tau je seniška banda pa tam ozark moj oča stoji. Ka je mena fejest čüdno, kak se je on v Grazi leko včiu tistoga reda, gda je srmastvo bilau, na gosli pa na tropenti špilati, tau še gnesden ne vejm. Na Seniki dvauja banda bila, steri so igrali, edni so bili Frajčarge drügi pa Bekaške. Te je v vesi telko goslarov (glasbenikov) bilau, ka dvej pihalni bandi sta bili.«

- Na slejdnjom kejpji se ranč ženite, gde je tau bilau?

»Tau je na Gorenjom Seniki v cerkvi, gda so nas gospaud Kühar z možaum vküpzvezali, te kejpje je še Ropoš Miška redo od naja. Pa te tō, gde so barvnatne svatbice, dapa zaman ma pravim večkrat, ne vej, kak je te kejpje vōpofarbo.«

- Še eden kejpj je austro, gde je vaša družina dolavzeta.

»Tau smo mi pred ramom, že v Slovenskoj vesi z mlajšami vküper.«

- Šegau mate te stare kejpje

Na Gorenjom Seniki so gnauksvejta meli dvej velki bandi (pihalni godbi), v toj je igro Anim oče tō

gda je nam drüga tetica rágo (zvečilnega) poslala, mi smo pa nej znali, ka je tau. Mislili smo, ka vruga nam gumi pošilajo, vejpa tau je nej za djesti, zato ka te je tašo pri nas še sploj nej bilau. Sledkar, gda smo že znali, ka je tau, te smo ga tō odali, zato ka nam bola pejneze trbelo,

gledati, ali bola samo tašoga reda, če stoj pride?

»Gda tak cajt mam, te je naprej vzemen pa je poglednem, dobro je je gledati, zato ka tašoga reda spomini naprej pridejo, vse tisto, ka je človek doživio.«

Karči Holec

Tetica Roza s sinaum, steri je slüžo kak nemški sodak

mati mlado mrla, verstvo je pa velko bilau, tak je tau baja bila.«

- Kak gledam, ne vidim taši kejpov, gda ste mali bili?

»Zato ka te še nej bilau niko-ga, sto bi dojdjamau, zavolo tauga negajo s tisti časov kejpji, prvi kejpji, ka je mam, tam se že vōzraškena dekla. V nedelo, gda smo mi domau prišli od meše pa smo

pa če stoj biu taši, te smo se dojdjemale (slikale). Eden med tejm kejpji je té, gde vküper stojimo z deklami nejdaleč kraj od krčme.«

- Najšo sem eden taši kejpj, gde nemški sodak sedi pri stauli, sto je tau?

»V rodbini je bilau več, te kejpj je Roza tetica dala, gde je ona s sinaum dolavzeta, dapa od matere brata sin je tū ranč taši sodak biu, samo

BOGATI PREKMURSKI LITERARNI DEDIŠČINI

Srečanje slovenskih mladinskih pisateljev *Oko besede* v Murski Soboti je kulturni dogodek z dolgoletno tradicijo. Letos je bilo 24. srečanje, 23-ič pa so podelili nagrado *večernica* za najboljšo mladinsko literarno delo minulega leta. Prvo *večernico*, ki jo podeljuje Časopisna hiša Večer, je prejel Tone Pavček za *Majnice - fulaste pesmi*, letošnja pa Andrej E. Skubic za knjigo *Babi nima več telefona*.

Festival *Oko besede* ni samo podelitev *večernice*, marveč niz z literaturo in umetnostjo povezanih dogodkov, ki se zvrstijo v teh dneh. Pomenljiv je tudi zadnji dan, namenjen strokovni ekskurziji v znane kraje po Pomurju in pred leti tudi v Porabje. Ideja za organizacijo *Očesa besede* je nastala v Založbi Franc-Franc (Feri Lainšček in Franci Just) v sodelovanju z revijo *Otrok in knjiga*, po prenehanju delovanja založbe pa je organizacija v domeni društva za humanistična vprašanja *Argo* (z istima avtorjema in organizacijskim odborom). Pokroviteljstvo je prevzelo Časopisno-založniško podjetje Večer iz Maribora. V letih 1997 - 2018 je večernico prejelo 12 pisateljev in 8 pisateljic, leta 2007 je bila nagrada izjemoma podeljena dvema avtorjema. Največkrat, trikrat, je večernico prejel Peter Svetina, Janja Vidmar pa dvakrat.

Letošnje srečanje *Oko besede* je potekalo (od 19. do 21. septembra) tudi v znamenju 100-letnice prključitve Prekmurja matičnemu narodu in osvetlitvi bogate prekmurske literarne dediščine, pisane v prekmurščini in v slovenskem knjižnem jeziku.

Uvodni dogodek je bila podelitev *večernice* v Gledališču Park. Program sta pripravili Samanta Kobal in Nataša Konc Lorenzutti in ga naslovlili po pesmi Ferija Lainščka *Sezidal bom nevidno hišo*, ki je tudi režiral uprizoritev. Iz-

brali sta odlomke iz nominiranih del za letošnje *večernico*, ki so jih interpretirali dijaki 4. letnika dramsko-gledališke smeri umetniške Gimnazije Nova Gorica. Organizatorji so tudi letos na ogled podelitve povabili dijake iz

Za knjigo *Babi nima več telefona* je večernico prejel Andrej E. Skubic

Murske Sobote in Ljutomera, ki so z navdušenjem spremljali dogajanje na odru.

Žirija, ki ji je predsedoval Igor Saksida, se je morala odločiti za pet finalistov, kar ni bila lahka naloga, kajti v Sloveniji

Posebej zanimiva naslovnica brošure in plakata, ki je opozarjal na *Oko besede*

zavili na leto okoli 100 mladinskih del, med katerimi je vsaj tretjina kakovostnih, je že pred leti ugotovila Dragica Haramija, sicer profesorica za mladinsko književnost na mariborski Filozofski fakulteti. Ob Andreju E. Skubicu, ki je prejel *večernico* za knjigo

Babi nima več telefona, so bila v ožjem izboru roman *Preživetje* Igorja Karlovška, pesniška zbirka *Ne Ferija Lainščka*, romana *Jaz sem Andrej* Vinka Möderndorferja in *Črna vrana* Janje Vidmar.

Odločitev je utemeljil Igor

Saksida: »Nagrajeno delo je druga knjiga iz izvrstne štiridelne zbirke *Trio Golaznikus*, ki jo sestavljajo prepletene kratke pripovedi o prijateljstvu med dekl-

co in dvema dečkoma ... V delu *Babi nima več telefona* gre avtor še naprej med dogodivščinami vplete sijajno zgodbo o možnosti empatije med mladostniki, v kateri je rahločutno zajeto tudi soočenje s smrtjo bližnjega.

Uvodni sodobni motiv *Samokie*, ki je res velik telefon, večji celo od atijeve copate. Pogovor med tremi prijatelji steče o njihovih lastnostih v pove-

zavi z igrami, grmenjem orožja in s kriki zombijev, šolskim redom in fotografiranjem. Zapeljivo a hladno govorico sodobne tehnologije nato preglesi spor; ko Tomaž ugotovi, da ima Liam v predalu spravljeno plastično otroško punčko -

spomin na babi, pove njen jezni lastnik. V duhovitem dvogovoru mama Tomažu pojasni, da ima punčka prav poseben pomen - Liamu je bila tolažba v času, ko sta se njegova mama in oče razšla.« Zanimiva in za mlado generacijo pomenljiva zgodba se sproščeno nadaljuje in enako sproščeno konča, oceni predsednik žirije Igor Saksida, medtem ko je Andrej E. Skubic ob podelitvi povedal: »Hvala za nagrado, hvala za aplavz, kajti bil sem iskreno in prijetno presenečen.«

Pomenljiv je bil seminar *Branje in otroci s posebnimi potrebami*, ki ga je vodila Manca Perko, generalna sekretarka Društva Bralna značka, ki deluje pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije. O pomenu seminarja je zgovoren podatek, da je v Sloveniji kar 25 odstotkov posameznikov, ki nimajo zadovoljivo razvitih bralnih in pisnih veščin, so torej bralno ovirani in potrebujejo prilagoditve besedil ali celo poseben tip gradiva, da bi razumeli njegovo vsebino. Na seminarju so se zvrstila predavanja uglednih strokovnjakov s tega področja, med katerimi je bila tudi Aksinija Kermauner, prejšnja predsednica Društva pisateljev Slovenije: *Branje je pravica vseh*. In navedek pesnika Toneta Pavčka, prvega prejemnika *večernice*: »Brati pomeni početi podvige.« Slehernna prebrana knjiga je tudi za učence, vključene v različne prilagojene oblike izobraževanja, zares podvig. Na seminarju je sodeloval tudi Marko Kravos pesnik iz Trsta in predsednik Društva bralna značka Slovenije.

V programu letošnjega *Očesa besede* je bilo še več dogodkov, in sicer okrogla miza na temo *Avtor in avtorske pogodbe*, literarna delavnica *Mlade oči*, literarno-glasbena prireditev *Književnost prekmurskih Slovencev*,

simpozij *Lik staršev v mladinski književnosti* in za zaključek že tradicionalno literarno popotovanje, tokrat iz Murske Sobote v Kobilje, z literarno matinejo, v Beltince in nazaj v Mursko Soboto. V zborniku *Očesa besede* je objavljena tudi znana zabavna pesmica: »Iden doj po Kobilji, pijan kak/ žandar./ Tam me sreča moj pajdaš, el/ ga precu maš. /Pišta Janči, Joška, Karči, či me/ najdeš v etom šanci./ pelji me domou, uveči jes nikdar ne priden domou.//

Na *Očesu besede* so tudi obeležili 100-letnico prključitve Prekmurja in združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Na literarno-glasbeni prireditvi o Prekmurju in njegovi književnosti so Norma Bale, Simona Cizar, Dragica Haramija, Franci Just, Vesna Radovanovič in Darka Tancer Kajnih ob spremljavi harmonikarja Vida Ščavničarja in v režiji Ferija Lainščka predstavili izbrana leposlovna besedila prekmurskih avtorjev iz obdobja pred združitvijo in literarnih ustvarjalcev, ki so v stoletju po združitvi s svojimi literarnimi opusi slovensko književnost zaznamovali z neizbrisnimi panonskimi barvami.

Oko besede sodeluje tudi v Nacionalnem mesecu skupnega branja, ki ta čas poteka v Sloveniji na pobudo več organizacij in društev, tudi Društva slovenskih pisateljev. Letos se Nacionalni mesec skupnega branja vključuje tudi v evropsko bralno kampanjo *Evropa bere*, katerega cilj je omogočiti slehernemu državljanu, da postane bralec in dejavno sodeluje pri družbenih odločitvah, je v programsko knjižico *Očesa besede* zapisal Franci Just iz društva Argo.

Ernest Ružič

Foto: Večer in eR

NARAUDILO SE JE NAUVO KRALESTVO

V 10. ino 11. stoletji sta največšva rosaga v Evropi Rimsko-nemško cesarstvo pa Bizantinsko cesarstvo bili, šterivi sta bejdvej za svojo držali erbo indašnjoga Rimskoga imperija. V nemškem cesarstvu je kralüvo fevdalizem, ka znamenüje, ka so velikaši grünte dobivali, zatok pa so mogli slüžiti svojoma gospodari ino cesari tö. Če je prišlo do bojne, so branili svoje vazale ali slüžabnike ranč tak, tak so vsi živeli v medsebojnom zavüpanji. V Bizanci je takšoga sistema nej bilau: centralna birokracija je vküppoberala

Na svojom kejpi je Gyula Benczúr namalo, ka so Vajka že v vözraščeni lejtaj okrstili püšpek Adalbert (1875)

porce, s šteri so gordržali spoj veuko sodačijo. V etom rosagi je cesar eške Cerkvi nesmileno zapovedavo, v Zahodnoj Evropi pa se je papež s svojov hierarhijov donk leko sam odločavo. Če rejsan so na Španjolskom krepki bili Arabci, kauli Kijeva pa Rusi, so mogli madžarski prejdni tistoga ipa pravo paut med Nemci pa Bizancom najti. Prve stopaje je nej knez *Géza*, liki tedešnji gospodar Erdeljskoga *Zombor* napravo. V Bizanci je gorvzeu pravoslavno krščanstvo ino domau pripelo misionare. Njegovivi dvej čeri sta meli törskivi imeni *Sarolt pa Karold*, ka znamenüje »bejli hermelin« pa »črni hermelin«. Tau prvo je *Géza* za ženo vzeu, ka bi pomiriu svoje potencialne znautrašnje protivnike. (Od Sarolte pišejo dokumenti, ka je na konji sejdla kak eden sodak, rada je pila, pa je gnauk do smrti zbila ednoga moško-

ga.) *Géza* je biu gospodar srejdnjoga pa zahodnoga tala Vogrske, zatok je proso dühovnike od nemškoga cesara *Otona II.* ino se sam tö dau krstit. Depa je nej cejlak gorvzeu nauvo vöro, liki je

eške dale slüžo svojim starim poganskim bogauvom ranč tak. Rad je gučo, ka zavolé mauči pa penez má za tau. Istina pa je, ka so v njegovom cajti začnili prausno lüstvo graubo štrafati zavolo poganstva. Delo svojoga očo je dale pelo *Vajk*, šteri se je naraudo kauli leta 970. Tak brodimo, ka so ga že po narodjenji krstili ino ma dali ime »Števan«. Pri svoji 25 lejtaj se je oženo z bavarskov princesov (bajor hercegnö) *Gizellov*, sestrov kisnejšoga nemškoga cesara *Henrika II.* Nindrik je nej dojspisano, gde so držali zdavanje, depa ništerni pravijo, ka v klauštri Scheyern na Bavarskom, drügi pa, ka v Esztergomi. Kisnej se jima je naraudilo več mlajšov, depa po imeni poznamo samo *Otóna* pa *Imrena*, šteriva sta badva prerano mrla. Tau zdavanje je slüžilo sigurnomi političnomi cili: gordr-

žati mér med Vaugrami pa Nemcami. *Gizella* je goreče vörna bila, dosta bogastva je davala madžarskim cerkvam. Ž njauv je v rosag prišlo vnaugo nemški vitezov, baratov pa apatic, vsi so s cejlov düšov vörvali v Božo lübezen.

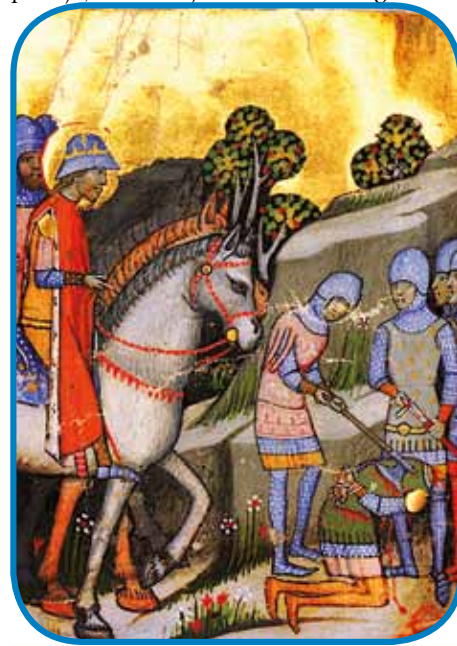
Če rejsan je *Géza* vse dobro naléko, se ma je nej prišikalo oblast (hatalom) glatko svojoma sinej prejkdati. Njegva žlata, *Koppány* s somogyse krajine je za sebé proso prvo mesto v rosagi, za ženo je sto meti Sarolto. Števan ga je po kračišoj bojni leta 997 nej daleč od Veszpréma dojzbiu, svojoga mrtvoga protivnika pa dau na štiri tale vrazmo sejčti ino obejsiti v Györi, Veszprémi, Esztergomi pa Gyulafehérvári. Glavni sodački prejdjen Števana *Vecelin* je biu Nemeč, šteroma je dosta nemški sodakov slüžilo. Zatok so tistoga ipa vnaugi gučali, ka so se »vojskovali Nemci ino Madžari«.

Prva kak liki je v bojno stau, je Števan k *svetomi Martini* molo, šteroma je že njegovi oča začno zidati prvi benediktinski klaušter »na svetom bregej Panonije«. Števan je rejsan vörvo, ka je zavolo Bože pomauči gvino, zatok je nej samo svojim nemškim sodakom, liki klauštri v gnešnjoj Pannonhalmi tö dosta darov dau.

Dvej-tri lejta po smrti *Koppány* je Števan brodo, ka morejo njegovi rosag pripoznati od zvüna ranč tak. Zatok je proso krono - ne vejmo pa, od koga, gda pa kak. Edno je gvüšno, ka sta se v tem zglijala nemški cesar *Oton III.* pa njegovi nekdešnji škonik, papež *Silvester II.* Števani so po Božoj milosti za božič leta 1000 ali za 1. januar leta 1001 krono na glavau djali.

Nika gvüšnoga ne vejmo od toga, kak je ta krona vövidla, gvüšno pa je, ka v Števano-

vom časi so eške nej nücali gnešnjo »sveto Krono«. Njeni spaudnji tau je prišo iz Bizanca v 11. stoletji, pa s takzvanim »latinskim«, vrnjimtalom so ga združili prauti konci 12. stoletja. Čednjaki pravijo, ka so nej istina tiste

V »Képes Króniki« vidimo, kak je *Koppány* glavau nemški sodak *Vecelin* vkrajuvdaro

legende, po šteraj so krono že v »staroj domovini« naredili ali ka go je že hunski krau *Attila* na glavej noso. Zlata kraleska djabka je eške kisnejša, mešni köpenek pa so ranč tak nej mogli nücati med kronanjom. Istina pa je, ka samo na tom plašči vidimo eden takši kejp od Števana pa *Gizelle*, šteroga so v njija cajti napravili - naš prvi krau má na njem kratko keco, nej pa dugo, kak smo je včeni.

Za en malo je začno krau Števan püšpekije pa nadpüšpekije (*érsekség*) stvardjati. Na Češkom pa na Polskom so bili vsi dühovnicke pod nemško Cerkev valon, na Vogrskom pa se je leko krau sam odločavo. Center prve püšpekije je grato Veszprém, prve nadpüšpekije pa Esztergom. Sledik je Števan stvauro eške pet püšpekij pa edno nadpüšpekijo v Kalocsi, püšpecke so oprvim Nemci, Taljani pa Francuzi bili. Naš prvi krau

je dau dopüščenje za tri nauve benediktinske klauštre, med njimi v Blatogradi, nekdešnjom centri panonski Slavov. Za en malo je *Székesfehérvár* grato sakralno središče dinastije, tak je mejlo Vogrsko kralstvo - vküper z

Esztergomom - dva centra.

Zmejs je začno krau Števan organizirati svojo posvejtno oblast tö. Cejli čas je potüvo po rosagi, pa se vsikdar indrik spravlo z lokalnimi problemi. Vse dobrine, štere so pavri pripauvali, bi bilau žmetno v kraleski center znositi, zatok je krau odo z ednoga »dvaura« (udvarház)

do drügoga pa s svojov kompanijov tam gorponüco bogastvo.

Fundament nauvoga kralstva so bile županije (*várme-gyék*), v Števanovom cajti je je bilau kauli 30. K ednoj županiji so slišali kraleski, cerkveni pa privatni grünti, njini prejdni so bili žipange (*megyésispánok*). Uni so leko držali senja, poberali porce, mogli pa so se brigati za tau tö, aj lüstvo nutdrži rendelüvanja krala pa glavnoga, dvorskoga žipana (*nádorispán*). Žipange so živeli na gradaj, kauli šteri so pomalek varaši grtüvali.

Tak se je naraudilo Vogrsko kralstvo, štero je - po dosta vihéraj pa trplenja - gorostalo više devetstau lejt. Prvi madžarski krau sveti Števan se je mogo eške vnaugo trüdit, ka aj bi svojoma nauvoma rosagi na srejdj Evrope trde fundamente postavo.

-dm-

PETEK, 04.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.50 TV-izložba, 16.25 Otroški program: Op! 16.25 Vojna in jaz: Calum, nemška otroška igrano-dokumentarna serija, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.15 Pujša Pepa: Mehurčki, risanka, 18.20 Na lepše, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz: 17. oddaja, 20.45 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Gospod Klein, francosko-italijanski film, 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.35 Napovedujemo

PETEK, 04.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.50 Videotrak, 10.35 Alpe-Donava-Jadran, 11.00 Dobro jutro, 13.50 Dober dan, 14.55 Med valovi, 15.40 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.05 Na vrtu: V grajskem parku, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.30 Šank rock - Turneja Ponosa: Restart, 18.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 19.05 Atletika - svetovno prvenstvo, 21.30 Mladost, koprodukcijski film, 23.40 Televizijski klub: 12 odtenkov ljubezni: Ljubim te virtualno, 0.40 Zadnja beseda!, 1.25 Videotrak, 1.55 Info kanal

SOBOTA, 05.10.2019, I. spored TVS

6.10 Kultura, 6.15 Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Plesna akademija: Vrnitev, avstralska nadaljevanka za mlade, 10.55 Ugriznimo znanost: Skrivnostni vid, oddaja o znanosti, 11.20 TV-izložba, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 15.55 Nova dvajseta (II.): Krača klopotača, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu: V grajskem parku, 6. del, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Slovenski magazin, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Reaktivčki: Riževa polja, Kitajska, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.20 Poročila, Šport, Vreme, 22.05 Bar, koprodukcijski film, 23.55 Digitalno razstrupljanje, francoska dokumentarna oddaja, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

SOBOTA, 05.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.05 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci: Sestri Gnidovec, 11.15 Na lepše, 12.00 Vitanje v veselju: Sunita, dokumentarni film, 13.10 Poletni koncert iz Schönbrunn 2019: Dunajski filharmoniki, 14.55 Avtomobilnost, 15.45 Družina brez zavor, francosko-makedonski film, 17.25 Rokomet - liga NLB: Maribor : Celje P. L., 19.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 21.20 Koncert ob 20-letnici skupine Panda, 22.55 Atletika - svetovno prvenstvo: maraton (M), 1.35 Videotrak, 2.30 Info kanal

NEDELJA, 06.10.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.15 Govoreči Tom in prijatelji: Namišljeni Henk, risanka, 9.25 Vojna in jaz: Romek, nemška otroška igrano-dokumentarna serija, 10.00 Nedeljska maša, 10.55 Mladi virtuoz: Alexander Gadjev, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha: 800 let po srečanju v Egiptu, 12.00 Ljudje in zemlja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.30 TV-izložba, 14.45 Na lepše, 15.15 Garaža št. 27, belgijsko-

-francoski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Muk: Kot novo, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Ku'damm 59, nemška nadaljevanka, 20.55 Intervju, Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Fant, pobratim smrti 2, dokumentarni film, 23.15 Plesni nočno, 23.25 Deva Premal, Miten in Manose, posnetek koncerta iz Slovenske filharmonije, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

NEDELJA, 06.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.15 Videotrak, 7.10 Duhovni utrip, 7.25 Koda, 8.00 Glasbena matineja, 9.50 Joker, kviz: 17. oddaja, 10.40 Joker, kviz: 18. oddaja, 11.40 Čez planke, 13.00 Ambienti, 13.45 Utrip ljubezni, mladinski film, 15.15 Nogomet - državno prvenstvo: Triglav : Olimpija, 18.00 Atletika - svetovno prvenstvo, 20.35 Žrebanje Lota, 20.45 Vivienne Westwood - pankovska aktivistka, britanski dokumentarni film, 22.05 Vikend paket, 23.30 Kaj dogaja? Z Jonasom, 0.10 Videotrak, 1.10 Info kanal

PONEDELJEK, 07.10.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Na lepše, 12.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Sveto in svet: Šamanizem, 14.25 TV-izložba, 14.35 S-prehodi, 15.05 Dober dan, Koroška, 15.35 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Malčki: Rumena roža, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Opus: Jesenski glasbeni festivali, 23.30 Glasbeni večer, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Napovedujemo

PONEDELJEK, 07.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.40 Videotrak, 10.25 Otroški program: Op! 11.00 Obzorja duha: 800 let po srečanju v Egiptu, 11.50 Dobro jutro, 14.25 Dober dan, 15.30 Prava ideja: Hooray Studios, personalizirane knjige, 16.00 Brez pik in vejic o Venu Tauferju, portretni film, 16.50 Ljudje in zemlja, 18.00 Divjina v srcu (II.), britanska, nadaljevanka, 18.55 Studio Kriškaš: Skoraj piščanci, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 19.20 Videotrak, 20.00 Mogočne ladje: Filipini, potopis, 20.55 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 21.55 Voščene lutke Madame Tussaud, francoski igrano-dokumentarni film, 23.30 Zahtevam most, pripada mi!, kratki igrani film, 0.10 Videotrak, 0.45 Info kanal

TOREK, 08.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, 6.10 Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.25 TV-izložba, 14.40 Duhovni utrip, 14.55 TV-izložba, 15.30 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 A veš, koliko te imam rad: Kostanj, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 20.50 Nepoškodovane, dokumentarni film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Aleksandra Kornhauser Frazer, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Napovedujemo

TOREK, 08.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.45 Videotrak, 10.30 Opus: Jesenski glasbeni festivali, 11.00 Dobro jutro, 13.55 Dober dan, 14.40 Slovenski magazin, 15.05 Avtomobilnost, 15.50 Joker, kviz, 17.55 Divjina v srcu (II.), britanska

nadaljevanka, 18.50 Moja soba: Eva, resničnostna oddaja, 19.20 Videotrak, 20.00 Sveti prostori: Mošeje - umetnost in prostor, francoska dokumentarna serija, 21.00 Prava ideja, 21.30 Morilec z jezera, francoska nadaljevanka, 22.35 Kaj govoriš? = So vakeres?, 22.55 Zadnja beseda!, 23.45 Videotrak, 0.20 Info kanal

SREDA, 09.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.30 TV-izložba, 16.05 Plesna akademija: Vrnitev, avstralska nadaljevanka za mlade, 16.25 Aktivatorji: Ljubezen po francosko, izobraževalna serija za otroke in mlade, 16.40 Govoreči Tom in prijatelji: Nerodni spomini, risanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Izzivi srebrne generacije: Ljubezen, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Anton Tomaž Linhart: Ta veseli dan ali Matiček se ženi, 18.00 Knjiga o džungli: Dva na en mah, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Odrešitev, izraelski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Panoptikum, 23.50 Izzivi srebrne generacije: Ljubezen, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.50 Napovedujemo

SREDA, 09.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.25 Videotrak, 10.10 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 11.00 Koda, 11.50 Dobro jutro, 14.20 Ambienti, 14.50 Vikend paket, 16.10 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 17.15 Rokomet - liga NLB: Celje P. L. : Gorenje Velenje, 19.15 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Koroška pesem, ti družica moja, glasbeno-dokumentarna oddaja, 21.00 Meglica - Ljuba Jenče, Uroš Polanc, 21.10 Moje mnenje, 22.00 Varna hiša: Vran, britanska nadaljevanka, 22.55 Trojanke, dr. Svetlana Slapšak, dokumentarni film, 23.55 Videotrak, 0.25 Info kanal

ČETRTEK, 10.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.35 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.00 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, 15.30 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Odprto znanje, 18.00 Žanov svet: Fotografije, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 0.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

ČETRTEK, 10.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.00 Videotrak, 10.45 Izzivi srebrne generacije: Ljubezen, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 11.10 Dobro jutro, 14.05 Dober dan, 15.00 Nočemo belega kruha, dokumentarni film, 16.00 City folk - Obrazi mest: Najboljše zgodbe, dokumentarna oddaja, 16.45 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 17.55 Divjina v srcu (II.), britanska nadaljevanka, 18.50 Firbcologi: O sproščanju, italijanščini in premagovanju ovir, mozaična oddaja za otroke, 19.15 Videotrak, 20.00 Nogomet - kvalifikacije za EP 2020, Severna Makedonija : Slovenija, 22.55 Ambienti, 23.30 Slovenska jazz scena, 0.15 Videotrak, 0.45 Info kanal

VRAŽJA POT

19. oktober 2019

18.00

SE DOBIMO PRI PORABSKI
DOMAČIJI V ANDOVCI

18.30

NAPAUTIMO SE NA
VRAJŽO POT
PO KMIČNI ANDOVSKI GOŠČAJ

*Pridite vsi, šteri se ne bojite od čaralic,
vragauv, smrti pa od skušnjave.*

VRAJŽI KONCERT s skupino D-DUR

LASER SHOW

Vsakšoga čakata organizatorja!

PROGRAM JE
BREZPLAČEN!

Sponzorja:

SZELLEMEK ÚTJA

2019. október 19.

18.00

GYÜLEKEZŐ AZ
ORFALUI TÁJHÁZNÁL

18.30

GYALOGTÚRA A „SZELLEMEK ÚTJÁN”
AZ ORFALUI SÖTÉT ERDŐN
KERESZTÜL

*Mindenkit szeretettel várunk,
aki nem fél a boszorkányoktól, ördögöktől és lidércektől.*

D-DUR ZENEKAR KONCERTJE

LÉZERSHOW

Sok szeretettel várunk minden érdeklődőt!

RÉSZVÉTEL
DÍJTALAN!

Támogatók:

FILM OROSLAN SO PREDSTAVILI NA GORNJEM SENIKU

»Letošnji 22. Festival slovenskega filma sta zaznamovala dva filma, ki se dogajata v krajih, kjer živijo zamejski Slovenci. Na festivalu je ljubitelje filmske umetnosti navdušil tudi film Oroslan, ki je bil posnet v Porabju,« je povedal *Milivoj Miki Roš*.

V soboto, 28. septembra, je v nabito polni dvorani kulturnega doma na Gornjem Seniku potekala projekcija filma. Na predstavitev so prišli tudi njegovi ustvarjalci, režiser Matjaž Ivanišin, producent Miha Černeck, seveda je bil tam tudi Miki Roš, ki je za stransko moško vlogo v tem filmu prejel nagrado, ki se imenuje vesna. Ustvarjalci so se zahvalili občini in Gornjeseničanom za

pomoč pri snemanju, najbolj pa tistim vaščanom, ki so nastopili v filmu, ki pravzaprav govori o minevanju, saj v zgodbi gre za smrt vaščana, samotarja in za odnos njegovega odseljenega brata ter sovaščanov do umrlega in s tem tudi za odnos do minevanja. Mračna vsebina, temu primerni tudi posnetki in kadri, zato vidimo na filmu bolj oddaljene, nerazvite predele Gornjega Senika, vidimo svet, ki obstaja samo nekje na obrobju.

In čeprav so gledalci film nagradili z burnim aplavzom, sem dobila občutek, da so nekateri film doživljali bolj kot dokumentarec in ne toliko kot igrani celovečerec, zato so bili žalostni, da so – kot so rekli – »kazali pá samo stare hiše, blatne ceste, vej pa mi mammo lejpe iže pa poštuje tő«. Večina je vseeno razumela, da je v tem primeru bil Gornji Senik samo kulisa za vsebino. In po vseh festivalih, kjer bo film še predstavljen, bodo to tudi tako gledali. *(Več o filmu in njegovih ustvarjalcih v naši naslednji številki.)*

MS

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF; za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB